

Teknologirådets telehøring om den danske IT-politik

Teknologirådet afholdt i november 1998 en "telehøring" om den danske IT-politik. Formålet var at skabe debat om IT-politikken, og at komme med inspiration til Forskningsministerens arbejde med [Det Digitale Danmark](#).

Formålet var ikke at diskutere teknik, men at diskutere teknikkens rolle i vores samfund. Telehøringen skulle behandle, hvordan **demokrati**, **livskvalitet** og **kvalifikationer** kan indgå i IT-politikken.

Alle interesserede kunne deltage i debatten. Ordstyrer [Henrik Føhns](#) holdt debatten på sporet og opsummerede de væsentligste pointer i debatten.

Da debatten var afsluttet, tog et panel bestående af 30 interesserede borgere stilling til [de 27 forslag](#) der kom frem under høringen, og prioriterede ved afstemning de forslag de fandt vigtigst. *Borgerpanelet anbefaler* at der oprettes lokale IT-centre som kan tilbyde adgang, vejledning, uddannelse og support, og samtidig fungere som et samlingspunkt i lokalsamfundet og ikke blot i cyberspace. Flere andre forslag vandt en vis genklang i panelet, uden dog at opnå flertal.

Læs mere:

- [Borgerpanelets prioritering](#)
- [Ordstyrerens opsummering af debatten](#)
- [Telehøringen i tal](#): Hvor mange deltog og hvem?
- [Forkningsministerens åbning af høringen](#): Det Digitale Danmark
- [Fire synspunkter fra "eksperter" i teknologi og demokrati](#) som Teknologirådet præsenterede som oplæg til debatten
- [Debatten](#): Alle indlæggene indlæggene og [de 27 forslag](#) kan stadig læses på nettet

I løbet af december 1998 sammenfattes resultatet af høringen også i Teknologirådets nyhedsbrev [Fra Rådet til Tinget](#).

04.12.98 tekno@tekno.dk

Den danske IT-politik

[Forside](#) | [Debatten](#) | [Baggrundsmateriale](#) | [Indkomne forslag](#) | [Teknologirådet](#)

Forslag til IT-politik

Undervejs i debatten vil vi opsamle konkrete forslag til IT-politikken. Listen redigeres løbende når der kommer nye forslag eller nye drejninger på et gammelt forslag.

Når debatten er afsluttet (den 27. november), vil et panel på 30 borgere vurdere og prioritere de indkomne forslag.

Oversigt

27. [Støt oversættelse af åbent programmel til dansk](#)
26. [Fri tilgængelig information om dansk kultur](#)
25. [æøå skal kunne bruges i web og email-adresser](#)
24. [IT-brugerforeninger](#)
23. [Konkurrence om IT-kommune Danmark](#)
22. [Det offentlige som katalysator](#)
21. [Decentralisering af ministerierne](#)
20. [Erfaringsopsamlingsprojekt](#)
19. [Videnshåndteringsprojekt](#)
18. [Demokratiprojekt](#)
17. [Oplysningsprojekt](#)
16. [Internet-2 - et gratis statsligt net](#)
15. [PC-køb fradragsberettiget](#)
14. [HTML som standard for offentlige digitale dokumenter](#)
13. [Lokale IT-centre](#)
12. [Kvalitetsmærkning af fjernundervisning](#)
11. [Styrkelse af IT i uddannelser](#)
10. [Udvikling af Danmarks IT-eksport](#)
9. [Tilbud om uddannelse via internet til alle](#)
8. [IT-uddannelse i skolerne](#)
7. [IT-infrastruktur](#)
6. [Brug erfaringerne fra IT-branchen til klare visioner](#)
5. [Internet-frie aftener](#)
4. [Skat på ikke-lokal handel](#)
3. [Borgerpaneler og demokratiske hensyn](#)
2. [Ikke-kommercielle pilotprojekter](#)
1. [Tænketanke: Slip danskerne løs](#)

Forslag

27. Støt oversættelse af åbent programmel til dansk

Stil maskin-oversættere til rådighed, hjælp med oversættelse. Udvikl værktøjer til vedligeholdelse af oversættelser, og værktøjer til bedre check af dansk, og stil det gratis til rådighed for udvikling af åbne systemer, (og andre). [Keld Jørn Simonsen](#)

26. Fri tilgængelig information om dansk kultur

Stil oplysninger om dansk (retskrivningsordbogen, orddeling, terminologi) gratis til rådighed for softwareudviklere, støt det kulturelle register. Udvikl programmel til elektronisk handel mm til at udnytte information om dansk og andre sprog og kulturer. [Keld Jørn Simonsen](#)

25. æøå skal kunne bruges i web og email-adresser

Internet-adresser skal ikke være et amputeret dansk. æøå skal ikke være anden-classes borgere i det digitale samfund. Dette er i dag gældende for de to vigtigste tjenester på internet, email og web. [Keld Jørn Simonsen](#)

24. IT-brugerforeninger

[Per Harding Madsen](#) foreslår at man ser nærmere på muligheden for at borgere ejer og driver IT-foreninger ligesom vi har vindmøllelaug og antenneforeninger: Foreningen kan købe udstyr og programmer, og den enkelte kan derved spares for mange investeringer.

23. Konkurrence om IT-kommune Danmark

[Peter Petersen](#) foreslår at der udskrives en konkurrence der skal kåre den mest visionære, villige og aktive kommune på IT-danmarkskortet.

22. Det offentlige som katalysator

[Thor Birkmand](#) opfordrer til at det offentlige går i front med udnyttelsen af webbet til **information** og **kommunikation**. Det skal ske ved at sikre alle netadgang ved at tage ansvaret for det fysiske net, ved at gøre IT-uddannelserne korte og fleksible, og ved at nedbryde de barrierer som lovgivningen i dag udgør.

21. Decentralisering af ministerierne

Der tales meget om at kommunikationen bliver lettere og behovet for at være sammen rent fysisk bliver mindre med IT. Jeppe Bundsgård foreslår derfor ([her](#) og [her](#)) at man tager konsekvensen og bruger IKT til at decentralisere den offentlige forvaltning. Ministerierne placeres rundt omkring i landet, og kan kommunikere elektronisk. Derved opnås en fordeling af arbejdspladserne og kompetancen, og måske at embedsmændene ser verden på en ny måde.

20. Erfaringsopsamlingsprojekt

[Ole Aasmose](#) foreslår et erfaringsopsamlingsprojekt, hvor erfaring med brug af informations- og kommunikationsteknologi i den offentlige og private sektor evalueres.

19. Videnshåndteringsprojekt

Forslagene til projekter suppleres af [Dorthe Kardel](#), der stiller et forslag om et projekt om videnshåndtering, fordi vi ikke er gode nok til at håndtere og sortere de enorme mængder information vi udsættes for i informationssamfundet.

18. Demokratiprojekt

[Steffen Stripp](#) foreslår et demokratiprojekt der giver økonomisk og praktisk støtte til borgere, som vil bruge informations-teknologien til øge egen indflydelse. Det kan f.eks. være opbygning af lokale borgernet, som led i udvikling af lokalsamfundet, etablering af patient-grupper til oplysning og gensidig støtte eller styrkelse af græsrodsnetværk. Tanken om, at man skal støtte borgernes egne initiativer er kendt fra miljøområdet med etablering af bla. en Grøn fond og Grønne familjer. Videre må der etableres egentlige forsøg med demokratiske projekter, f.eks. elektroniske forsamlingshuse og telehøringer.

17. Oplysningsprojekt

[Steffen Stripp](#) foreslår et oplysningsprojekt, der tager udgangspunkt i holdninger og værdier. Hvordan vil vi leve med de samfundsforandringer der sker i disse år? Hvilke sociale og kulturelle forandringer skal vi satse på? Et oplysningsprojekt skal ikke bare handle om at informere befolkningen, men snarere være en teknologivurdering, hvor deltagerne har mulighed for at foretage deres egen vurdering af hvordan vi skal bruge informations-teknologien.

16. Internet-2 - et gratis statsligt net

[Søren Mogensen](#) foreslår et gratis statsligt net - et Internet2 - hvor staten udbyder internetservice gratis i form af en e-mail adresse, mulighed for elektronisk signatur/kryptering, adgang til www-sider på dette "stats"internet-2 med oplysninger fra stat, amt, kommune, en gratis public service nyhedstjeneste i stil med DR's radio i gamle dage, adgang til modererede nyhedsgrupper, der diskuterer demokratiske spørgsmål. (Hver politiker/politisk parti kan have sin egen konference). Tjenesten skal være afskærmet fra det øvrige internet, som man skulle købe adgang til hvis man vil se øvrige sider på internettet. Tjenesten skal være gratis både i opringning og i onlinetelefonudgifter for alle borgere/hustande. Det kræver at man har modem og pc, som til gengæld skal være en social ret som der kan gives hjælp til over bistandsloven. Tjenesten skal være implementeret med en gratis browser og der skal være en browser egnet til børn.

15. PC-køb fradragsberettiget

[Nicolai Winther](#) stiller forslag om at gøre køb af PC'ere fradragsberettiget for på den måde at fremme udbredelsen og anvendelsen af IT.

14. HTML som standard for offentlige digitale dokumenter

Tekster fra offentlige instanser på nettet skal være i et format, som kan læses af flest mulige. Forslaget er HTML (hypertext markup language), der kan læses på alle teknologiske platforme. På den måde er dokumenterne hverken bundet af specielle kommercielle interesser eller risikoen for at de med tiden bliver ulæselige, fordi platformen går ud af produktion.

13. Lokale IT-centre

[Cathy Toscan](#) ønsker sig IT-centre for almindelige ikke-tekno-nørder, hvor man kan få hjælp med IT og samtidig komme ud over en mulig fremmedgørelse overfor IT. Et netværk af lokale IT-centre der kan tilbyde brugerne **adgang, vejledning, uddannelse og support**. Centrene kan også bruges som udgangspunkt og samlingspunkt for at styrke [brugerinddragelsen](#) i udviklingen af fremtidens systemer.

[Rolf Hapel](#) er inde på de samme i sit indlæg, hvor bibliotekerne er krumtappen i at få IT ud til almindelige mennesker.

Også [Tommy Flugt](#) leger med tanken i sit forslag om at placere nogle LandsbyNetCafeer rundt omkring i afsidesliggende egne, hvor folk kan mødes og finde ud af nettets muligheder i første omgang, for derefter at begynde at bruge det til gavn for livet på landet.

12. Kvalitetsmærkning af fjernundervisning

[Per Harding Madsen](#) foreslår en kvalitetsmærkning af fjernundervisningstilbud, så vi ved hvad vi får for pengene. Både [Cathy Toscan](#) og [Ole Aasmoe](#) peger på at undervisning og råd om IT skal ligge udenfor kommercielle interesser.

11. Styrkelse af IT i uddannelser

[Jimmi Kristensen](#) stiller forslag om, at adgang til og viden om IT i uddannelsen skal styrkes, men ikke kun på folkeskoleniveau. De videregående uddannelser har nærmest værre betingelser end folkeskolerne.

10. Udvikling af Danmarks IT-eksport

[Thomas Degel](#) foreslår en strategisk udvikling af Danmarks IT-eksport, så vi skaber en "IT-bastion Danmark" på linie med finansbastionen Schweiz.

9. Tilbud om uddannelse via internet til alle

[Mette Stahnke](#) foreslår at uddannelsessteder i Danmark skal tilbyde uddannelse via internet. Det gælder især universiteterne, der burde give alle danskere mulighed for at tage en højere uddannelse via internettet i det tempo der passer dem.

8. IT-uddannelse i skolerne

[Henrik Kroos](#) foreslår vi understøtter og hjælper danske forskere og erhvervsliv til at være blandt de forreste i IT-branchen. Brug pengene til hjælp til uddannelse af de unge og til støtte for iverige mennesker.

7. IT-infrastruktur

[Henrik Kroos](#) foreslår et landsdækkende højhastighedsnet, hvor alle borgere på sigt kan koble sig på med direkte kommunikation til hinanden samt til institutioner i Danmark.

6. Brug erfaringerne fra IT-branchen til klare visioner

Formand for Prosa [Peter Christensen](#) foreslår, at vi skal skabe lydhørhed gennem klare visioner funderet på en holdning til, hvor teknologien skal indarbejdes i såvel arbejdslivet og fritiden. Således må dette ikke ende op i skrivebordsarbejde, men basere sig på de teorier, erfaringer og holdninger opnået i processen i branchen.

5. Internet-frie aftener

Hver torsdag aften vil vi i vores lokalsamfund hverken se tv, video eller gå på nettet. En gang om ugen er vi tilgængelige for noget andet. Ellers ender vi med ikke længere at have nogle steder at gå hen, når vi beslutter os for at se andre mennesker. De andre sidder alle sammen derhjemme foran deres egen skærm.

[Richard Sclove](#)

4. Skat på ikke-lokal handel

Politikerne skal beslutte at indføre skat på ikke-lokal handel og handel, der krydser grænser, uanset om det drejer sig om gammeldags postordre-handel eller moderne Internet-handel. Derefter skal en del af den indtægt anvendes til at støtte økonomien og udviklingen i lokalsamfundene.

[Richard Sclove](#)

3. Borgerpaneler og demokratiske hensyn

Vi skal spørge borgerne, når vi laver offentlige informationssystemer. Vi skal i langt højere grad inddrage de handicappede, de gamle og så videre i forskellige arbejdsgrupper og borgerpaneler, hvor vi diskuterer, hvilken teknologi vi rent faktisk ønsker og har behov for. Vi skal insistere på, at nye IT-projekter også vurderes ud fra demokratiske hensyn.

[Jens Hoff](#)

2. Ikke-kommercielle pilotprojekter

Der skal sættes gang i langt flere pilotprojekter. Vi skal eksperimentere med at få de grupper af befolkningen, som normalt ikke bruger Internettet, til at bruge det. Det kan for eksempel dreje sig om ældre mennesker, der kan bruge Internet og e-mail til at holde kontakt med familie og venner, der bor langt væk. Eller det kan være til at holde øje med den rettidige indbetalinger af pensionen eller lægens diagnoser af eventuelle sygdomme. I pilotprojekterne skal vi især se på brugervenligheden. Det skal være så nemt, at selv folk, som aldrig har haft noget at gøre med interaktiv kommunikation, kan lære sig selv at bruge programmerne. For jeg er bange for, at der er et stort efterslæb i forhold til at udvikle brugervenlige systemer. Det er simpelthen blevet negligeret.

[Luc Soete](#)

1. Tænketaanke: Slip danskerne løs

Vi kan starte med at sætte en række mennesker sammen i forskellige tænketanke. Og det skal vel og mærke være mennesker, der normalt ikke diskutere tillid med hinanden. Det kan være polititikere, filosoffer, erhvervsledere og kunstnere. Det kan også være medarbejdere og ledere. Brugere af det sociale system sammen med ansatte i socialforvaltningerne. Eller uddannelsessøgende og folk fra uddannelsessektoren. Sammen skal de overveje, hvordan vi kan smide mistroen og kontrollen overbord. For teknologisk kan Netværks.Danm@rk sagtens lade sig gøre.

[Kim Møller](#)

[Forside](#) | [Debatten](#) | [Baggrundsmateriale](#) | [Indkomne forslag](#) | [Teknologirådet](#)

Den danske IT-politik

Telehøring om IT-politikken :

Borgerpanelets prioritering

Teknologirådets telehøring om IT politikken har diskuteret hvordan demokrati, livskvalitet og kvalifikationer kan indgå i den fremtidige IT politik.

Telehøringens borgerpanel har foretaget en prioriterings-afstemning om de i alt 27 forslag der kom frem under høringens debat. De meget forskellige forslag er blevet fremlagt af indledere og deltagere i debatten.

Borgerpanelet *anbefaler* at der oprettes lokale IT-centre. Forslaget blev prioriteret af 17 ud af de 28 deltagere i panelet, dvs. af lige knap 2/3.

Lokale IT-centre

Der skal etableres et netværk af lokale IT-centre, som kan tilbyde borgerne adgangvejledning, uddannelse og support. I de lokale IT-centre skal folk kunne komme ind fra gaden og få adgang til udstyr og hjælp til at lave deres egne opgaver. Dette bringer folk i kontakt med hinanden, giver dem adgang til samt vejledning i at bruge IT og undgår at hjemmene bliver mini maskinparker. Der er et stort behov for uvildig vejledning for folk som ikke er tekno-nørder i hvad der findes på markedet og hvad de der vil passe til netop deres behov. Inden folk tager på kursus eller melder sig til en uddannelse er det vigtigt at tage udgangspunkt i deres hverdag og behov og at de kan bruge det de har lært bagefter. I det lokale IT center kan man hente hjælp og få support til at bruge IT hjemme

Netværket af lokale IT-centre kan også blive et naturligt udgangspunkt for en mere flittig inddragelse af brugerne i udviklingen af fremtidens systemer, som kan øge brugervenligheden og fremme systemer der passer til brugernes ønsker og behov.

Men IT-centrene handler ikke blot om giver adgang til informations-teknologien. De er i lige så høj grad et mødested. En deltager kaldte de lokale IT-centre for LandsbyNetCafeer, hvor folk kan mødes og finde ud af nettets muligheder og bruge det til gavn for livet på landet. Teknologien skal bruges til at være et redskab til udfoldelse - ikke i cyberspace - men i virkeligheden. LandsbyNetCafeerne skal der være rum til at mødes og finde fornyet samvær - til gavn for livet på landet blandt menneskene.

Måske kan bibliotekerne spille en rolle som hjemsted for de lokale IT-centre. Rolf Hapel, der er stadsbibliotekar i Århus, fremhævede i et indlæg, at det er en meget vigtig opgave for bibliotekerne at være det åbne, fysiske rum i lokalsamfundet - der hvor man har adgang uden at skulle præstere et medlemskab, bekende sig til en bestemt tro, betale penge eller aftage bestemte produkter.

Prioriterede forslag

Tre andre forslag blev højt prioriterede, men fik ikke halvdelen af borgerpanelets tilslutning:

- ikke-kommercielle projekter (10 stemmer)
- oplysningsprojekt (8 stemmer)
- tilbud om uddannelse via Internet til alle (8 stemmer).

Der skal sættes gang i langt flere **ikke-kommercielle pilotprojekter**, som fokuserer på en alsidig, offentlig og ikke-kommerciel brug af informations-teknologien. Internettets værdi ligger nemlig i de nye muligheder for at udveksle tanker, viden, information og ideer med mennesker overalt på jorden. Det bliver vi ikke rigere af i materiel forstand, men det giver vores liv mening og indhold. Vi skal eksperimentere med at få de grupper af befolkningen, som normalt ikke bruger Internettet, til at bruge det. Det kan for eksempel dreje sig om ældre mennesker, der kan bruge Internet og e-mail til at holde kontakt med familie og venner, der bor langt væk. Eller det kan være til at holde øje med den rettidige indbetalinger af pensionen eller lægens diagnoser af eventuelle sygdomme. I pilotprojekterne skal man især se på brugervenligheden. Det skal være så nemt, at selv folk, som aldrig har haft noget at gøre med IT kan lære sig selv at bruge programmerne.

Oplysningsprojektet skal tage udgangspunkt i holdninger og værdier. Hvordan vil vi leve med de samfundsforandringer der sker i disse år? Hvilke sociale og kulturelle forandringer skal vi satse på? Et oplysningsprojekt skal ikke bare handle om at informere befolkningen, men snarere være en teknologivurdering, hvor deltagerne har mulighed for at foretage deres egen vurdering af hvordan vi skal bruge informations-teknologien. Med oplysningsprojektet er det tanken at inddrage befolkningen langt mere aktivt i udformningen af info-samfundet. Det er ikke nok at informere om at toget kører. Vi skal diskutere hvordan togvognen skal indrettes og hvor den skal køre hen.

Uddannelsessteder i Danmark skal tilbyde **uddannelse via Internet**. Det gælder især universiteterne der skulle forlade deres elfenbenstårne, og tilbyde uddannelse til alle i Danmark uanset alder og bopæl, således ville det være muligt for alle (også de der er i arbejde) at tage en højere uddannelse i det tempo det passer dem, og ikke mindst ville den del af befolkningen der ikke har råd til flytte til en af universitetsbyerne kunne få en ordentlig uddannelse. Endelig, ville man kunne gennemføre princippet om lige uddannelsesmuligheder til alle. Forslagsstilleren understregede, at det ikke nødvendigvis skal være gratis.

Borgerpanelet

Borgerpanelet har bestået af 30 tilfældigt udvalgte personer. Teknologirådet skrev før høringen til 1500 personer fundet ved et tilfældigt udvalgt fra CPR registeret. Blandt de der tilkendegav interesse i at deltage i panelet blev udvalgt 30, som var fordelt geografisk (København, øerne, Jylland), 15 mænd og 15 kvinder, forskellige erhvervsgrupper og sidst - men ikke mindst - 15 daglige Internetbrugere og 15 ikke-Internet brugere. De 15 personer i borgerpanelet, som ikke havde adgang til Internet fik tilsendt udskrifter af debatten med almindelig post.

I den afsluttende prioritering deltog 28. Ved prioriteringen kunne hver deltager i borgerpanelet stemme på 0 - 5 forslag.

Steffen Stripp, Teknologirådet

04.12.98 tekno@tekno.dk

Ordstyrerens sidste ord

Af Henrik Føhns

Teknologirådets høring om IT-politikken er nu afsluttet. Jeg vil derfor give ordstyrerens indtryk af forløbet.

Det har været en stor fornøjelse af se, hvordan de forskellige bidragydere har arbejdet videre på hinandens forslag og beriget dem med nye ideer og vinkler. Ikke mindst forslaget om lokale IT-centre og forslagene om demokrati- og oplysningprojekter har fået yderligere næring. Det har afsløret dette forum som et godt sted at brainstorme.

Fra min computerskærm ser jeg følgende spor vi kan arbejde videre af:

- Lokale IT-centre som "hjælper" borgerne i IT-samfundet
- Projekter om demokrati, oplysning, videnshåndtering og erfaringsopsamling for at belyse hvad vi egentlig vil bruge informationssamfundets muligheder til.
- En styrkelse af IT i uddannelsesøjemed; både folkeskole, videregående uddannelser og i høj grad efteruddannelse. Under sidste punkt er det værd at bemærke at efteruddannelse i andre fag og færdigheder kan understøttes af IT. Der bør også sættes mere på tværfaglighed, da IT vil gennemsyre alle fag.
- Støtte til forskning og erhvervsindsatser indenfor IT - her savnes også den tværfaglighed som nævnes ovenfor samt "kulturmødet" mellem akademikere, erhvervsfolk, teknikere og måske ligefrem kunstnere.
- Fokus på den teknik som skal understøtte borgernes handleevne i et demokratisk informationssamfund. Universel adgang og teknologiske platforme som er tilgængelige for alle og ikke bundet op på multinationale monopoler.
- Det offentlige rolle. Skal det offentlige være mere aktiv i at drive og styre en IT-udvikling? Skal vi have en IT-kommision som vi havde en befolkningskommision i 1930'erne, der udtænkte grundlaget for industrialderens velfærdssamfund?

Der var fra starten lagt op til at dette ikke skulle være en debat fokuseret på teknik, men på de konsekvenser IT har for os som borgere i et demokratisk samfund samt ikke mindst, hvad vi forventer os af og har af visioner om et informationssamfund.

Selvom debatten stort set har holdt sig på sporet, så har tekniksnakken lusket sig ind. Og det er ikke uden grund.

Teknologirådet har tidligere kørt et projekt om universel adgang; hvordan får vi den danske befolkning på nettet og undgår at få et A- og et B-hold?

Muligheden for at komme på nettet til en fornuftig pris samt muligheden for at bruge nettet til en fornuftig pris, når man er kommet på, det var emner som også dukkede op i denne høring.

Priserne på lokaltelefoni og abonnement på internet er efter manges mening for høje og dermed en barriere for at folk kobler sig på nettet. Og når alle ikke er på, hvordan kan man så have demokratiske udfoldelsesmuligheder?

Jeg har for et par dage siden læst i avisen, at gratis internetabonnementer er på vej. At de faktisk bliver normen i fremtiden, hvor udbyderne skal tjene deres penge på telefontaksterne i stedet. Så en del af problemet bliver måske løst.

Et af de mest diskuterede forslag har været Søren Mogensens forslag om et [Internet2](#). Et statsligt drevet net med information fra stat og kommune til borgerne, der igen kunne debattere med og stille spørgsmål til myndigheder, politikere og hinanden. Søren Mogensens forslag ligner de bbs'er (bulletin board systems, dvs. elektroniske opslagstavler) vi kendte før internettet slog igennem. Et elektronisk mødested, men i dette tilfælde gratis og drevet af staten, hvor man skulle betale for at komme ud på det "rigtige" internet.

Her røg Mogensen ind i det klassiske dilemma om internettet. Nettets mangel på struktur og kontrol rummer nemlig elementer af både anarkisme og liberalisme - statslig kontrol er af det onde. Men hvis man lige træder et skridt tilbage - så handler det om borgerens handleevne i et demokratisk samfund. Og hvordan IT kan blive et værktøj, der styrker denne handleevne. Og som sådan har forslaget fat i noget essentielt. Internet2 kunne i princippet være et web-community, hvortil man fik adgang med sit cpr-nummer som password, så ville det stadig være en del af internettet, men det ville ikke løse problemet med gratis telefonopkald. Her er det værd at notere sig at det offentlige jo ikke længere er indblandet i telefoni, der er et liberaliseret, privat marked. Det eneste som kan tilskynde til lavere takster er konkurrence.

Men her er rejst et centralt problem: Er der tale om reelt demokrati, hvis borgerne skal betale for erhvervelsen af værktøjerne til at kunne deltage?

I dag kan man på de fleste af landets biblioteker få adgang til internettet, men her opstår det næste problem allerede; hvordan gør man og hvad skal man lede efter?

En række forslag har samlet sig om at skabe lokale IT-centre, hvor man kan mødes og enten få professionel bistand eller hjælpe og støtte hinanden. De lokale centre kunne bygges op omkring bibliotekerne, der jo allerede rummer materiale for stat, kommune og organisationer af forskellig art. Her ville være masser af information til den nysgerrige borger.

IT-centre kunne også bygges op i stil med TIC på Nørrebro i København, der rummer forskellige IT-værktøjer og menneskelig assistance til at bruge dem.

Cathy Toscan stillede [det mest omfattende og gennemtænkte forslag i den retning](#): "Et netværk af lokale IT-centre der kan tilbyde brugerne adgang, vejledning, uddannelse og support. Centrene kan også bruges som udgangspunkt og samlingspunkt for at styrke [brugerinddragelsen](#) i udviklingen af fremtidens systemer."

Det handler i al enkelhed om at opgradere danskerne til informationssamfundet samtidig med at vi

bevarer de værdier, der ligger i at mødes i fysiske verden, tale sammen, udveksle erfaringer og så udnytte den danske specialitet, inddragelse af brugeren. Hvilket IT-branchen jo allerede benytter i vidt omfang i form af betatere.

Uddannelse var også et tema som dukkede op hele tiden. Der har været adskillige indlæg om folkeskolen og lærernes situation med forældede computere og dårlig uddannelse i brug af IT. Men et overset område i form af universiteternes forældede maskinpark blev også bragt op. Næsten i samme åndedrag kan man nævne manglen på samarbejde mellem forskere og erhvervsliv. Flere indlæg efterlyste støtte til erhvervslivet, så Danmark kan producere IT-produkter af høj kvalitet, der kan gøre sig på det hastigt voksende marked. Arbejdskraft indenfor IT-området er også en mangelvare. Thor Birkmand [foreslog](#) at lave flere korte IT-uddannelser og at lade være med at fokusere ensidigt på, at en datalog er datalog og en humanist er humanist. Kortene skal blandes mere. Sandsynligvis i takt med at IT-værktøjerne bliver lettere og lettere at bruge, men også fordi der bliver brug for alle slags fagligheder i et informationssamfund. Vi skal ikke satse ensidigt på programmører og andre meget specifikke IT-funktioner. IT gennemsyrrer alle fag og uddannelser - samt vores fritid.

Der udspandt sig også en mindre debat af teknisk karakter om tilgængelighed af offentlige dokumenter. Den bevægede sig ret hurtigt hen i retning af, at dokumenterne i så vidt muligt omfang skulle lagres og være tilgængelige i et tekstformat som alle kan læse og som er uafhængigt af monopoliserede teknologiske platforme styret af enkelte virksomheder.

Blandt andet slog Keld Jørn Simonsen fra den danske Linux-forening [et bravt slag](#) for åbne standarder, med operativsystemet Linux som et centralt eksempel, men den bredeste enighed opstod omkring html - det sprog som man skriver web-sider i.

Ovenstående forslag går på nogle meget praktiske problemer eller barrierer i den daglige brug af IT, men hvordan er det med de mere luftige visioner? Der hvor vi skal til at bruge teknologien aktivt i vores daglige virke til mere og andet end et skriveværktøj eller underholdning.

Fra Teknologirådets Steffen Stripp kom der [to forslag](#) om henholdsvis et demokratiprojekt og et oplysningsprojekt.

Demokratiprojektet skulle give økonomisk og praktisk støtte til borgere, som vil bruge informationsteknologien til at øge deres egen indflydelse i form af lokale borgernet eller græsrodsnetværk eller forsøg med telehøringer som denne.

Et sådant projekt kunne meget vel opstå på baggrund af oplysningsprojektet, der med udgangspunkt i holdninger og værdier skulle give bud på, hvordan vi lever med de forandringer som IT skaber i vort samfund.

Steffen Stripp's to forslag blev suppleret af Dorthe Kardels [forslag om et videnshåndteringsprojekt](#), der skal gøre os bedre til at håndte de store mængder viden som informationssamfundet vælter ned over os.

Men før vi kan kaste os ud i noget som helst skal vi have et [erfaringsopsamlingsprojekt](#). Ole Aasmose påpeger, at der allerede ligger så megen erfaring med IT i både den offentlige og den private sektor, at vi har behov for at samle den op og lave en grundig evaluering. Ikke mindst af de dårlige erfaringer.

Til sammen fire forslag stillet af tre forskellige personer som formodentlig aldrig har mødt hinanden i den fysiske verden, men her i høringen supplerer de hinanden flot. Samtidig peger de i retning af en

diskussion vi i vidt omfang har til gode i Danmark - ja måske også globalt - hvad er det egentlig vi vil med den her fantastiske teknologi, der hele tiden bliver hurtigere og hurtigere? Vil vi egentlig andet end at være hurtigere og hurtigere? Og hva' er så formålet med?

Netop her tager bunken af mere filosofiske indhold afsæt. Hans Bandman refererer under overskriften "[Internettets Titanic](#)" den franske filosof Paul Virillio for, at hver ny teknologi har sin egen indbyggede katastrofe. Om med den stigende hastighed mister vi både overblikket over tid og sted og i sidste ende kontrollen over vores egen krop. Disse tanker er selvsagt ikke understøttende for kombinationen IT og demokrati.

I Teknologirådets oplæg var den amerikanske sociolog [Richard Sclove](#) allerede inde på at vi skal have internet-, tv- og videofri aftener en gang ugentlig. Og Joachim Wrang byggede videre med et langt indlæg med overskriften "[Internettet og den moderne ensomhed](#)". Han skrev blandt andet:

"Den moderne informationsteknologi snarere fjerner os mennesker længere og længere fra hinanden i stedet for at bringe os tættere sammen. Mængden af information og kommunikation stiger ganske vist, men tilsvarende falder kvaliteten af den. Vores ekspanderende meddelelsestrang resulterer ikke i et større fællesskab og kendskab til hinanden, men øger tværtimod den enkeltes ensomhed."

Og det er netop her vi skal tage handsken op. IT går ikke væk. Vi skal derimod finde ud af hvad vi vil bruge den til og hvorfor. Debatten er startet med denne høring og kan nu fortsætte. Og måske fortsætter den omkring det udvalg som forskningsminister Jan Trøjborg netop har nedsat til projektet Det Digitale Danmark bestående af Europaparlaments-medlemmet, den 58-årige Lone Dybkjær, og administrerende direktør for GN Store Nord, den 50-årige Jørgen Lindegaard.

På [forskningsministeriets hjemmeside](#) kan man læse følgende:

"Deres opgave bliver at udarbejde den rapport, der skal danne grundlag for at formulere en ny IT-politisk strategi for regeringen. Udvalget får en referencegruppe sammensat af personer fra erhvervslivet, IT-branchen, universitetsmiljøet og den offentlige sektor.

For yderligere at give projektet bredde bliver der udpeget en følgegruppe på 40-50 personer fra relevante organisationer og institutioner.

- Bredden er vigtig, fordi den IT-politiske strategi skal tage udgangspunkt i danskernes hverdag, siger Jan Trøjborg. Vi skal ikke ud og sælge IT til danskerne, men vi skal forholde os til, hvordan informationsteknologien påvirker vores liv og vores samfund, og hvordan den kan bruges til at fremme de mål, vi har.

Udvalgets første opgave bliver at sætte undersøgelser i gang, som skal give et overblik over IT-udviklingen i Danmark, og hvilke muligheder informationsteknologien rummer for danske borgere og virksomheder.

I løbet af foråret vil udvalget udpege en række centrale temaer for den informationsteknologiske udvikling de kommende år. Hvilke udfordringer og muligheder ligger der for det danske samfund, og hvilke IT-politiske mål skal Danmark sigte efter.

Det bliver også muligt at deltage i debatten på Forskningsministeriets hjemmeside i denne periode. Enten elektronisk eller ved at sende et almindeligt brev til Forskningsministeriet, som så lægger synspunktet ud

på projektsiden.

Udvalgets arbejde forventes afsluttet i november 1999."

Som ordstyrer for Teknologirådets høring er der bare tilbage at sige tak for denne gang. Jeg håber, at alle er gået berigede ud af debatten med en stor lyst til at forsætte den.

Et godt sted at starte kunne være det radioprogram jeg til daglig laver på DR P1 - [Harddisken](#). Vi har et åbent debatforum på adressen <http://www.dr.dk/cgi-bin/conf/confdate.exe?conkey=12>

Mvh

Henrik Føhns, afgående ordstyrer

04.12.98 tekno@tekno.dk

Den danske IT-politik

Telehøring om IT-politikken :

Telehøringen i tal

Udover at være en debat om IT-politikken, var Teknologirådets telehøring også et forsøg - vi ønskede at afprøve telehørings-formen i en simpel udgave som et skridt i retning af at kunne bruge telehøringer i fremtidens demokrati. Telehøringen var en bred og åben debat, kombineret med et panel som havde til opgave at drage konklusionen på debatten.

Der har været stor interesse om høringen på Internet: Den dag debatten åbnede, kiggede over 400 brugere forbi. Faciliteten med at modtage indlæg i debatten via e-mail (eller modtage ordstyrerens opsummeringer) meldte 284 læsere sig til.

Også debatlysten har været stor: I løbet af de 3 uger kom der 147 indlæg, fra i alt 78 debattører. Den mest ivrige deltager bidrog med 10 indlæg, mange blot med et enkelt.

Et præcist tal for antallet af "tilhørere" til høringen er svært at give, men antallet af mail-modtagere og besøgende på web-siderne peger på at omkring 400 tilhørere har læst med - mange har dog ikke læst alle indlæggene, men valgt ud fra overskriften. Der er ikke overraskende en tendens til at de nyeste indlæg læses af flest, men også indlæg der er et par uger gamle bliver læst - nok fordi der løbende kommer nye læsere til igennem de 3 uger. Mod slutningen blev debattørerne opfordret til især at beskæftige sig med de fremkomne forslag, og dette fik interessen til at samle sig om de indlæg hvor forslagene var fremsat.

Åbningsindlægget fra forskningsminister Jan Trøjborg var telehøringens "topscorer" og blev læst 356 gange fra web-siden, og også Teknologirådets indledende oplæg fra "eksperter" samlede stor interesse.

Hvem deltog?

Internet-brugere er efterhånden en blandet skare. Der er dog en vis overvægt af hjemme-brugere og offentlige institutioner blandt debattører og tilhørere. De fleste indlæg kommer fra private adresser og uddannelsesinstitutioner, men vi kan se at også mange fra kommuner, biblioteker og ministerier har læst med.

Folk der bruger internet på arbejdet i private virksomheder er stærkere repræsenteret som mail-modtagere end som debattører - måske et udtryk for at en del har ønsket at følge debatten, selvom de ikke har kunnet bruge deres arbejdstid på at gå aktivt ind i diskussionen.

Vores konklusion er at telehøringen har vakt debat og interesse, og vist at der kan komme noget konstruktivt ud af at bruge Internet til denne form for debat. Vores foreløbige kommentarer fra borgerpanelet tyder på at de har fundet det interessant og udbytterigt at deltage i høringen, selvom de har brugt meget tid på det og måske fundet behov for at læse indlæggene grundigere end hvis de var almindelige tilhørere.

Tore Green, Teknologirådet

04.12.98 tekno@tekno.dk

Den danske IT-politik

Telehøring om IT-politikken :

Det Digitale Danmark

Af forskningsminister Jan Trøjborg

Informationsteknologien har banet sig vej ind i hjertet på mange danskere. Med begejstrede, funkende øjne langer de gerne mange tusinde kroner over disken i computer-butikkerne for at erhverve sig det sidste nye teknologiske vidunder. Andre går forbi butikken ude på fortorvet, og tænker: Hvad er den egentlig godt for, al den teknologi? Ham, der står ude på fortorvet får sjældent svar på sit spørgsmål, og hende, der langer penge over disken inde i butikken, kender måske heller ikke svaret. Jeg håber, at Teknologirådets telehøring bliver borgernes mulighed for at mødes om netop det spørgsmål.

Fra teknologi til politik

De sidste år har politiske indsatser på IT-området koncentreret sig om at fremme anvendelsen af informationsteknologi. Det har været en vigtig pointe at få teknologien ud til danskerne. Det har givet danskerne mulighed for at vælge i hvilken grad, teknologien skal være en del af den enkeltes hverdag.

Mange *har* valgt:

Mange virksomheder har oprettet en hjemmeside, fordi de vurderer, at markedsføring via Internettet er naturligt for en moderne virksomhed. Via hjemmesiden kan kunder og samarbejdspartnere få kontakt med virksomheden, som et supplement til telefonen.

Mere end halvdelen af de danske husstande har computer, og hver femte husstand er forbundet til Internet.

Også det offentlige Danmark prioriterer teknologien. Medarbejderne er blevet uddannet, skoler er blevet udstyret med computere, og forvaltningen kan i stigende omfang nås via hjemmesider på Internet.

Informationsteknologien er med andre ord en realitet i mange danskeres hverdag. Der er ikke længere behov for en bred politisk indsats for at gøre danskerne opmærksomme på teknologien. Udviklingen er godt i gang, og danskerne skal ikke tvinges til at anvende teknologien.

Som forskningsminister med ansvar for at koordinere regeringens IT-politik ligger det mig derimod på sinde, at regeringen har en nutidig, opdateret IT-politik. Derfor sætter jeg nu et projekt i gang for at revurdere regeringens hidtidige IT-politiske strategi. Fra at være fokuseret på at fremme anvendelsen af informationsteknologi og bringe Danmark i forreste række i IT-udviklingen, må regeringens IT-politiske strategi nu fokusere på bredere politiske spørgsmål, som informationsteknologien giver anledning til.

IT-politik skal have et solidt fundament

Den teknologiske udvikling vender op og ned på mange sider af danskernes liv. Det er derfor vigtigt at være i stand til at forudse, hvad udviklingen bringer. Samtidig risikerer vi, at udviklingen løber fra os, mens vi sidder og planlægger. Det er et dilemma, som vi må forholde os til.

Det er vigtigt, at vi ikke famler i blinde, og derfor *skal* vi give os tid til at afklare, hvilken vej Danmark skal følge ind i den digitale fremtid. Vi skal have en ny IT-politisk strategi, og den skal hvile på et solidt fundament, der giver os et overblik over, hvad vi kan vente os, og hvilken betydning teknologien vil få i vores samfund.

Status over IT-udviklingen

Et godt fundament for fremtidens IT-politik skal tage udgangspunkt i det samfund, vi har - hvor nogle bruger teknologien aktivt, og andre kun lige har fået kendskab til den. Vi skal have klarhed over, hvordan danskerne bruger teknologien, og hvordan de ønsker den teknologiske udvikling. En statusopgørelse over IT-udviklingen kunne f.eks. indeholde:

- En analyse af de hidtidige erfaringer med IT-satsninger og -investeringer. Både i offentligt og privat regi og såvel i Danmark som i udlandet er der det sidste årti sat mange udviklingsprojekter i gang på IT-området. Lokalt har udbyttet været stort for borgere og virksomheder, men for at vi også bredt kan drage nytte af de lokale projekter, må der foretages en systematisk opsamling af gode og dårlige erfaringer med IT. Hvad har eksempelvis IT-satsningerne og investeringerne betydet for beskæftigelsen, konkurrenceevnen, den offentlige sektors serviceniveau og ressourceforbrug?
- En status over Danmarks IT-parathed. For at regeringens ny IT-politiske strategi kan tage udgangspunkt i danskernes liv, har vi brug for et overblik over, hvilke informationsteknologiske muligheder, danske borgere, virksomheder og forvaltningen reelt bruger og har gavn af.
- En sammenligning af danske IT-satsninger i forhold til lande, vi normalt sammenligner os med. Er Danmark på niveau med andre lande, hvor er vi foran og har gode muligheder, og hvor sakker vi bagud?

IT-politisk strategi - for alle danskere

Et overblik over IT-udviklingen i Danmark, skal udnyttes til at planlægge, hvordan Danmark skal møde fremtiden. Jeg lægger vægt på, at Danmark går samlet ind i den digitale fremtid. IT-udviklingen i Danmark bør foregå i partnerskab mellem den offentlige og private sektor. Derfor skal personer fra erhvervslivet, IT-branchen, universitetsmiljøet og den offentlige sektor inddrages i udviklingen af en fremtidig IT-politisk strategi. De områder, hvor vi skal overveje, debattere og beslutte os er for eksempel:

- Hvilke udfordringer og muligheder stiller informationsteknologien det danske samfund overfor? Hvilken betydning har informationsteknologien for eksempel for velfærdsmodellen, det danske demokrati, kulturel identitet og erhvervslivets udvikling?
- Hvilke IT-politiske mål skal det danske samfund sigte efter? Og hvilke udviklingsområder er i dag så selvkørende, at der ikke er behov for politisk indsats?
- Hvordan skal det offentlige IT-satsninger prioriteres, og hvilken rolle kan og bør det offentlige

spille i IT-udviklingen - for eksempel med hensyn til regulering, strategiske IT-investeringer i det offentlige m.v.?

Ganske kort kan man altså sige, at Det Digitale Danmark skal være et svar på spørgsmålet "hvad er den egentlig godt for - al den teknologi?" Det er et vigtigt spørgsmål, som vedrører alle danskere, og derfor skal både beslutningstagere, organisationer, virksomheder og borgere deltage i projektet ved at give deres meninger til kende.

Jeg hilser derfor Teknologirådets telehøring velkommen som en mulighed for borgerne til at deltage i udformningen af den fremtidige IT-politiske strategi. Jeg håber, at såvel begejstrede IT-entusiaster som mere teknologi-skeptiske deltager ivrigt i debatten, så vi får et detaljeret billede af det digitale Danmark med mange nuancer. Dét er nødvendigt, for at vi kan opstille en IT-politisk strategi, som er til gavn for alle danskere.

04.12.98 tekno@tekno.dk

Hvordan ser en god IT-politik ud?

Kan vi overlade Internettet til at finde sine egne, virtuelle ben at gå på. Eller skal vi sætte vejskilte op, så det nye verdensomspændende, elektroniske netværk af computere og telefoner, af satellitter og lyslederkabler ikke går i den forkerte retning. Valget er vores - her følger fire bud på en IT-politik.

Slip danskerne løs

Ønsker vi at bruge nettet til at udnytte vores økonomiske, sociale og menneskelige ressourcer bedre end i dag, skal vi ifølge direktør og forfatter Kim Møller omdanne Danmark til et stort, sammenhængende netværk. Et elektronisk netværk, som forbinder borgerne, virksomheder, organisationerne og myndighederne med hinanden. Men allerførst skal vi sætte os ned og diskutere, hvordan vi kan stole mere på hinanden. For tør vi ikke slippe kontrollen med hinanden, forspilder vi netværksalderens muligheder for at opnå et rigere, mere menneskeværdigt og effektivt samfund.

Det offentlige skal tage over

Ønsker vi at være sikre på at bruge Internettet til det, som teknologien vitterlig er bedst til, skal vi holde op med at fokusere på nettet som alle tiders store supermarked. Ifølge økonomiprofessor Luc Soete ligger Internettets værdi nemlig i de nye muligheder for at udveksle tanker, viden, information og ideer med mennesker overalt på jorden. Det bliver vi ikke rigere af i materiel forstand, men det giver vores liv indhold og mening. Derfor skal politikerne ikke overlade udviklingen af Internettet til erhvervslivet. De skal tværtimod sætte gang i pilotprojekter, der fokuserer på en alsidig, offentlig og ikke-kommerciel brug af teknologien.

Vi skal spørge borgerne

Ønsker vi at bruge nettet til at give borgerne større indflydelse på de politiske beslutninger og til at styrke demokratiet, kræver det mere end et modem og en e-mail adresse. Lektor Jens Hoff vil inddrage borgerne i de afgørende beslutninger om den teknologiske udvikling. Vi skal spørge de gamle, de unge, de handicappede og de arbejdsløse om deres ønsker og behov til ny teknologi. Ellers risikerer vi, at helt andre interesser end de demokratiske sætter sig på teknologien.

Skat på Internet-handel

Desværre lider vi af en helt særlig blindhed over for de reelle konsekvenser af Internettet, siger politolog Richard Sclove. Han frygter, at den elektroniske handel på nettet ender med at udhule økonomien i vores lokalsamfund. Dermed reducerer vi demokratiet til skåltaler uden indhold. Richard Sclove vil holde en

sund balance mellem den globale og den lokale økonomi ved at lægge skat på Internet-handlen og lave frivillige aftaler om Internet-frie aftener, så vi ikke bliver tvunget til at tilbringe mere og mere tid foran skærmen.

Læs mere om de fire forslag:

Med IT kan vi endelig bestemme over vores eget liv - interview med Kim Møller om at slippe danskerne løs

Politikerne tager de forkerte valg - interview med Luc Soete om det offentliges rolle

Ny teknologi er blødt som smør - interview med Jens Hoff demokrati og IT

Vi er så uendeligt naive - interview med Richard Sclove om hvad nettet ikke kan bruges til

04.12.98 tekno@tekno.dk